

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — O pravništvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Kdo je kriv nesreče v Szegedinu?

Vprašanje: Kdo je kriv grozne nesreče, ki je pod vodo pogreznila celo veliko magjarsko mesto, 60.000 ljudij izpod strehe na mrzlo polje vrgla, na milijone in milijone škode na redila?

Odgovor: Magjari sami in njih vlada.

Zdaj je znano, da so uže več let, kar se Tisa regulira, strokovnjaki svarili in proročevali, da pride kaj tacega, kar je prišlo, če se brž na državne stroške ne zvrši celo reguliranje. Tako je bila Tisa na zgornjem delu regulirana, spodaj pa ne, zato je spodnji del zgornjemu vodo zajézoval in zagrajal odtok.

Ali magjarska vlada nij nič storila. Magjarski rodoljubi pa tudi nič za to, kar je bilo za njih naroda prave potrebe sila.

Pač so Magjari imeli dosti denarja, da so luksuriозна poslopja za olepšanja magjarske Pešte stavili, potratne in nepotrebne železnice zidali, rečanske in Rauchovsko-hrvaške umazane agitacije plačevali, pri volitvah volilce mitili, svojim kortešem in kričočim mastne službe brez dela ustvarjali, veliko državo igrali, sploh denar trosili, kakor prvič na semenj prišli otroci: — ali ti Magjari nijso imeli denarja, da bi bili dovolj močne jezove pred hiše svojih davkoplačevalcev postavili, in jih pogina varovali!

Magjari so pač imeli čas misliti, kako bi spravo in poravnanje s Slovani v Cislejtaniji leta 1871 zabranili; Magjari so imeli čas slovaške gimnazije in literarne zavode podirati; oni so imeli čas „eljen“ kričati magjariziranju nemagjarskih narodov na Ogerskem; oni so imeli čas ob zadajej osvobodjevalnej jugoslovanskej vojski vpiti na taborih: „dajte nam orožje,“ češ, da gredo na Rusa in Srba; Magjari so obetali zadnjo kapljo krvi in zadnji

krajcar za „uničenje Slavizma“ in za to, da jih ne bo oklenil.

To se ve da, ker so imeli Magjari in magjarska vlada ves čas toliko dela in opravka, nij jim nič časa ostalo, misliti, kako bi svoje ljudi ob pravem času varovali povodenj itd.

Po sreči je Magjarom vsled modrosti naše svitile krone, v žepu ostal tist „zadni krajcar,“ ki so ga predlanskim ponujali za „uničenje Slavizma“ in za zahrbtni napad na Ruse. Zatorej so zdaj v stanji, bolj koristno obrniti ga: v podporo svojih nesrečnih szegedinskih rojakov.

Kako drugi mali narodje svoj jezik in svojo narodnost ljubijo.

Nič novega ne rečemo, ako zopet denes izpovemo, da ne razumemo, kako more kak človek mej nami dobro srce in zdravo pamet imeti, pa naš protivnik biti, ko se težavno in brezsebično borimo uže toliko let za narodne pravice in za veljavo našega narodnega jezika v naših uradih in naših šolah, za prvenstvo naše slovenske narodnosti v naši staroslovenskeji zemlji. Pa tudi ne razumemo kako je mogoče, da ta in oni naš domačin in rojak popusti težavno borbo zoper tujstvo in njega navalivanje na naše narodno pravo, in se malomaren v kot gledalcev potisne ter čaka, kaj bodo drugi izbojevali v nevarnem boji z močnejšim protivnikom.

Nasi narodno-malomarni rojaki naj si v izgled jemljó, kako se ravno zdaj hrabro za svojo narodnost potegujejo manjši, zapuščenjši neomikanejši narodje, nego smo mi Slovenci. Mi Slovenci smo vendar uže 1000 let tukaj na tej zemlji v borbi z Nemci in Lahi, a še nijmo narodno premagani, torej imamo vspéh za seboj, če prav nekak „negativen“

vspéh. Mi smo vendar imeli Sama, posavskega. Ljudevita, podravskega Kóclja, kolikor toliko tudi Cirilo-Metoda. In kar je za nas glavno: mi Slovenci smo bili in smo še ud na velikanskej verigi osemdesetmilijonnega Slavjanstva. To bi nas moralo s hrabrostjo in ponosom navdajati v svetej borbi za pravo in veljavo našega narodnega jezika in róda!

Pa pogledimo zdaj doli v jugu na pr. Albance in pa óne Grke in Turke, ki so se odkrhnili od svojega rodú in raztreseni živé v Bolgariji, obkoljeni od družih narodov. Kako branijo ti svoje narodne svetinje. Le poslušajmo naprej Albance, ta pogorski narodič, s temno zgodovino, brez literature, osamel ostanek predgodovinskih ilirskih barbarov; brez kulture, brez literature je njegova narodnost, ali strastno jo Albanec ljubi, ker je — če prav divjak, — vendar dober človek, ker nij črn renegat, ne kruhoborec.

Albanski narodni vodje so se te dni sešli in spomenico spisali, katero hočejo kot protest zoper to, da bi Grecija nekoliko njihove zemlje dobila, poslati evropskim velevladim, in katero tu podajemo, da naši bralci vidijo, kako uzorno še divji Arnavt ljubi svoj rod in dom. Pravi se v tej spomenici po kratkem uvodu:

„Evropa nij nikdar mislila Grške povečšati na škodo Albanije, ter svoje ljubezni do helenizma nij hotela tako daleč tirati, da bi mu žrtvovala našo narodnost, ki ima i to tako kakor Grška voljo in pravico živeti. Je-li morda kako historično pravo, s katerim atenski kabinet svoja zahtevanja utemeljuje? Ne, kajti nikdar nijso Heleni kot gospodarji stopili na albanska tla. Če so tudi Albanci menj izobraženi kot Heleni, zategadelj albanska stvar nij menj sveta, in ne menj

Listek.

Magjar ember in Budapešta.

(Popotna črta, spisal Medvedov.)
(Konec.)

Budapešta je uže davno glasovita po svojej razuzdanej moralnosti. Ali kolika socialna propast in gnjiloba se gnjezdi in širi v tem mestu to sem mogel stoprav verjeti, ko je moj tovariš necega večera povabil me pogledat tudi to temno stran budapeštanskega življenja. Ne pretirajoč, s premislekom rečem: v jednej dobri četrti Pešte, v ónej, ki ob Dunavu leži proti severu, tu vse nebrojne, drug pri drugem ležeče prostore drži in polni Venus vulgiva. V vsakej tukajšnji ulici so gosto na desnej in levej navadno prostejše pa tudi elegantne gostilnice in kavarne. Skoraj v vsakej od teh je postavljen oder, na katerem se zdaj

góde, zdaj predstavljajo dramatični prizori, največ pa vzlasti nemške popevateljice v tankem trikó „debele“ pojó. Mej posameznimi pr zori potem taka dekleta pohajajo mej gosti, prisedajo k njim, nabadajo jim cvetlice na suknje itd. V več velikih kavarnah se shaja na sto takih devojk ob jednom. Pijó kavo, čaj, kadó cigarete — vse mirno mej moškimi. In mej njimi vidiš vzlasti po boljših prostorih, v katere se plačuje vstopnina, tudi zares kraene in v dragocenem lišpu in odelu bliščeče se take ženske, katere so iz boljših ali celo visocih stanov semkaj zašle. Na tisoče takih žensk se živi samo od ponočevanja, droge pa po dnevi tudi delajo kot šivilje, modistice itd. Ako k temu vzamemo še preveliko število zakonito dopuščenih bordélov v Budapešti, potem vidimo, da metropola magjarska v obziru nemoralnosti primeroma prekosi vsa druga moderna mesta.

Ko sem tako od raznih stranij ogledal si Budapešto ter seznanil se z bitjem in modernim naporom naroda magjarskega, vprašal me je moj magjarski tovariš in prijatelj, kako tedaj po vsem tem sodim o Magjarih in njihovej metropoli. Naj tu še enkrat omenim, da je moj spremljevalec, akopram Nemec po imenu in pač tudi po krvi, bil ultra-Magjar po mišljenji, ter da je po vsem razgovoru razodeval se znanstveno naobraženega mladeniča, ki dobro pozna in scenuje vse in vzlasti politične odnošaje magjarorszagu. Razumeva se, da sem takemu svojemu tovarišu odgovoril, da se čudim, da so Magjari kulturno uže toliko napredovali, da se čudim temu tem bolj, ker so oni odsekana veja turansko-tatarskega, kulturno neobraženega plemena ter osamljeni in tuji mej evropskimi narodi. Posebno pak sem povzdigoval njihovo spretnost in pridobitve v obziru političnem. Taka moja izjava je mojega

vredna sočutja odlikovanih narodov; vrhu vseh neugod, katerim smo bili podvrženi; vrhu tolikih ljutih bojov, katerim tvorijo je bila naša dežela vsled svoje geografske lege, smo si obvarovali svoj jezik, svoje šege in, kar je še več, prihranili si vse dobre in slabe lastnosti, katere so lastne pogorskim rodovom. Dogodjaji zadnjega časa, nevarnost, da bomo videli svojo narodnost uničevati, nam je ukrepila vsem priprostim ljudem globoko ukoreninjeno ljubezen do domovine, je pozvala v naših gorah ideje napredka in civilizacije na dan, katerim se te more noben narod odtegniti, ako hoče živeti. Denes obrača se albanski narod, močan v svojem pravu, na vest cele Evrope, pozivljajoč se na veliki narodnostni princip, kateremu ima tudi Grška zahvaliti svoj obstanek, in zaklinjajoč državnike, ki imajo osodo sveta v svojih rokah, naj oni ne dovolijo uničiti albanskega plemena. Vsa Albanija se denes vzdiguje in obupno kliče, stezajoč roke k onim, ki so pri kongresovem delu sodelovali; preverjena je ona, da velelasti, ki delavajo v popolnem znanju stanja stvari, ne bodo pustile dovršiti akt grozovite krivice, katerej žrtva mi zdaj postajemo. Evropske vlade se bodo v svojej modrosti izognile velikanske odgovornosti, katera bi nje zadela z uničenjem cellega naroda, in zgodovina ne bode imela zaznamjevati strahovitosti, da so Heleni Albanijo požrli. Ne, ne! s pomočjo Evrope bode naša dežela, katerej eksistencija bode zagotovljena, v orijentu delavni sodelavec onih narodov, kateri korakajo po potu civilizacije; zavidljivo bodo gledali naši sosede na napredek, kateri bomo umeli doseči po dobrodejnim uplivanjem zapadnih narodov, kojih najmarljivejši čestilci smo mi. Naši sinovi gorâ si bodo prilastili pojmove prava in dolžnosti, in svoja srca napolnili s samo hvaležnostjo za oni braneči evropski areopag, ki čuva slabotne in ščiti zatirane.

„Ako bode pa drugače prišlo, ako bode celo naša vlada dovolila v odstopljenje jednega dela našega ozemlja Grške, kakor so Preveza, Arta, Janina, ta strategična in za naše zdanje in bodoče življenje najvažnejša trgovska mesta, potem se hočemo složno žrtvovati na altarji domovine, da ne bomo Grške družega zapustili, nego širno bojišče, s katerega se še kadi kri naše detce, in le pri svitu svojih gorečih domovanj se bomo umaknili v svoje gorove, da bomo tam usiljene pričakovali,

in izdihnili z obupnim pogumom svoj zadnji vzdihljaj.“

Tako govori na pol divji Albanec za svoj dom in rod!

V bolgarskej narodnej skupščini so turški in grški zastopniki, ki ne zastopajo niti tako malostne minoritete, kakor so na primer Slovanje v dolenjej Avstriji, ali lužički Srbi mej Nemci, predložili peticijo, naj se pri vseh sodnijah in upravah, kjer so oni turški in grški prebivalci, uvede narodni turški in grški kot uradni jezik, ne pa bolgarski državni; dalje peticionirajo ti drobižarij, naj dotični prebivalci volijo same uradnike in učitelje iz svoje srede, ter sami gospodarijo s šolo in cerkvijo svojo; končem terjajo, naj se njih sinovi dve leti še ne jemljó v vojake. Gotovo je, da bode Evropa vse te terjatve podpisala. Ali nas Slovence in naše opravičnejše terjatve po uvedeni našega jezika v naše urade in šole, — kdo nas podpira?

Propad angleške vojne slave.

Lani so Angleži tako žugali Rusom, kakor da bi oni mogli celo Evropo oboriti in obta vreči, če na to pride. Pisali in govorili so Angleži in njihovi prijatelji v nemške, ter magjarskej, in sploh Slovanom sovražnej žurnalistiki, da oni morejo samo iz Indije vreči v Evropo vojsko indijskih domačih vojakov, vsaj kacic 700.000, če treba pa še več.

Puhlost in praznosta te angleške baharije se je le prehitro pokazala in najbrž, da je Anglija lani pred berlinskim kongresom zadnjič komu še imponirala. Angleška vojska se je mej tem silno blamirala v Aziji in Afriki. Da ne govorimo o azijskej vojski v Afganistanu, katera uže pet mesecev traje, pa jej še nij nobenega konca: le poglejmo, kako kaže Anglija v južnej Afriki golo sramoto svojo, in kako se vidi vsa lažnjivost lanske baharije o moči angleško-indijske vojske baš iz te južno-afriške vojske.

Znano je iz novin, da je južna Afrika in zulusko bojišče dosti bližje Indije nego Anglije, t. j. iz Indije bi mogli Angleži prej vojsko poslati nadlegovanemu in hudo stiskanemu Chelmsfordu nego z doma iz Velike Britanije. In res so to hoteli storiti. Ali vse indijske oblasti so angleškej vladi odsvetovale porabiti indijske polke zunaj Indije v Afriki, ker to bi angleško ime tako obškodovalo, da bi bilo riskirano v tem trenutku angleško gospodstvo v Indiji. Zato so se Angleži zbal, in niso poslali nobenega vojaka indijskega v Afriko. To pa je baš dokaz, kako

zlagano je bilo lani vse, da bi bili mogli Angleži toliko in toliko Indijcev vreči v evropsko Turčijo. Nič, še menj kot v Afriko.

Sicer pa iz ruskih virov posnemljemo, da nezadovoljnost mej Indijci z angleškim gospodstvom vedno rase. „Ne gledé na to, pravi „Nov. Vr.“, da so Angleži v Indiji uničili svobodo novinarstva, ne gledé na to, da je uvedena cenzura in vpeljano proganjanje nepokornih pisateljev indijskih, prikazujejo se v Indiji spisi Angličanom neprijazni. Oni naglašajo, da se Indijcem še nij nikoli tako zlo godilo, nego zdaj pod Angličani.“ „Kaj smo mi naredili, da bi zaslužili podobno osodo iz rok Vsemogočega,“ končava patetično jeden tak spis svojo tožbo.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 17. marca.

Državni zbor jutri zopet začne zborovati, ker so delegacije dokončale svoje zborovanje. Na dnevnem redu drž. zbora je nova postava o državnem računstvu in kontrolstvu. O tem se utegnejo daljše debate razvijati, da morda budget pride še le aprila meseca na vrsto.

Lvovski listi pišejo, da je potovanje grofa **Tasffe-ja** h grofu Potockemu v Lvov v zvezi s sestavo prihodnjega ministerstva, ki ga bode Tasffe sestavil po novih volitvah.

Iz **Pešte** je več poročil v različnih listih, ki menijo, da bode szegedinska katastrofa imela tudi velik političen vpliv na Ogerskem. Nezadovoljnost z vlado se je silno pomnožila. Opozicija bode to narodno nesrečo rabila za svoje namene.

Vnanje države.

Iz **bolgarske** narodne skupščine poroča telegrafično dunajsk list, da je turški zastopnik protestiral zoper člena 16. in 22. predložene bolgarske ustave. Prvi teh določuje, da bolgarski knez zastopa Bolgarijo v vseh vnanjih zadevah in v vseh zvezah z inostranimi državami; a drugi 22. pravi, da je knežje dostojenstvo v Bolgariji podedovalno, prehaja torej na staršega sina. Turčija pravi, da se ta člena ne skladata z berlinskim dogovorom, kateri postavlja Bolgarijo pod turško suverenost in ne določuje nič o dedovanji knježjega mesta.

Iz **Peterburga** se javlja, da so colni dohodki ruske države za mesec januar in februar znašali 6.344.590 rubljev, t. j. za 920.709 rubljev več nego lani ob tem času. Tudi srebra je prišlo za 1.933.706 rubljev ta čas več v Rusijo nego lani. Iz tega se vidi napredek Rusije v finančnem oziru, in da jej krik o kugi nij nič škodoval.

Dopisnik francoskega lista „Temps“ je govoril s **turškim** velikim vezirjem Chaireddin-pašo o vedenju porte. Glede grškega

tovariša srčno radovala, kar je mene osrčilo, da sem ga vprašal, s kakim pogumom Magjari gledajo v bodočnost. In na to mi je on v širjem političnem razsojevanju izpovedal, kar čutijo in mislijo vsi Magjari: da jim preti vzlasti Slovanstvo — panslavizem. Na to jaz rahlo pristavim: Slovanje nijso nikoli in pač tudi ne bodo smerali na zatiranje tujih narodov. Vsi dandenašnji veliki naporji slovanski težé le za osvobojenjem samega sebe. In, rekel sem prijateljski, jaz mislim, da bi Magjari v svojem interesu najbolje ravnali, ako bi se svojimi mnogobrojnimi slovanskimi sodržavljani kolikor mogoče prijateljski razumeli in z njimi pravično ravnali. Na to on nekoliko zaruden in ogret: Mi postopamo pravično z njimi: naš narodnostni zakon daje toliko ravnopravnost vsakemu narodu, da nobena polglottna država nema ad hoc tako široko pra-

vičnega zakona.“ — Ali Miletč! — ta je ven dar nekaj čudno obsojen, rečem jaz. — „To je istina,“ odgovori on, „tudi mi Magjari nijsmo pričakovali take njegove obsodbe, in potlej smo obžalovali jo; — ali „ad statumendum exemplum“ mora v takih slučajih država vendar strogo postopati.“

Dalje nečem razvijati najinega političnega razgovora. Saj nam je vsem znano, kake politične težnje in teže imajo Magjari.

Mali Magjar je dandenes velik gospod! Razdvojeno, nesložno pa tudi nehajno politično vedenje avstro-ogerskih narodov, in še druge razmere, ki brigajo najvišje kroge naše monarhije, poslužile so politično brezobzirno energičnim Magjarom do nadvladajoče mogočnosti, s katere zdaj trdo pritiskajo vse druge sodržavljane. Vzlasti pa Magjari okrutno gošpdujejo nad narodi v področji njihovega

magjarorszaga, in to posebno še nad mnogimi milijoni Slovanov, kateri uže dan na dan večjo škodo trpé na svojem materialnem kakor duševnem razvijanju. In to svoje gospodstvo skušajo Magjari vedno še bolj razprostrti in brutalneje utrditi — kolikor namreč sami bolj čutijo, da vpricho zmirom bolj zavedujočega in ojačujočega se Slovanstva žuga njihovej glori in oholosti neizbežljiv in dosleden polom. Saj baš to nenaravno stanje politično: surovih tatarskih Magjarov gospodstvo nad duševno tolikanj presegajočimi jih narodi slovanskimi, ta sramota torej, Slovanje sluge Magjarov! — to je, radi česar se imajo Slovanje, ki so vredni svobode, spogledati še in morda kmalu z Magjari! Končna pravda tu ne more biti dvomljiva. In potlej naj Magjari svojski pastirujejo po pustah — Slovanje jih ne bodo nadlegovali.

vprašanja mu je rekel turški mogotec, da sultan zaradi tega ne more Grkom zelenih okrajev odstopiti, ker mora vendar kot načelnik vseh islamskih vernikom paziti na javno mnenje, Grki pa z orožjem v roci niso ničesa pridobili.

Iz **Carigrada** se poroča, da je angleška flota v Galipoli odplula.

V **angleškem** parlamentu je Jenkins razkladal, kako je dežela nevoljna z lordom Chelmsfordom v južni Afriki. Northcote je pa rekel, da vlada ne misli Chelmsforda na domestiti s kom družim.

Italijanski minister notranjih stvari toži, da so razmere javne osobne varnosti v Italiji jako žalostne, vedno se morilni napadi na življenje ponavljajo. Zatorej pozivlje oblasti, naj vsacega potepina po sili na dom spravljajo.

Dopisi.

Z Dunaja 14. marca [Izviren dopis.]

V 26. številki ljubljanskega „Slovenca“ v dopisu z Dunaja bral sem od besede do besede ta dva stavka: „Naš Davorin Jenko živi v Belemgradu in to je vse, kar vemo o njem. Srbski listi nič ne poročajo, da je Jenko kaj zložil ali izdal.“

Čudim, jako se čudim, da more omikan človek izmed nas tako pisati o Davorin Jenku, in še bolje se čudim, da se more najti na Slovenskem resen političen, naroden in literaren list, ki se drzne take ostre in krivične napade na največjega našega skladatelja sprejemati v svoje predale. Kdor danes tako piše o našem Davorinu Jenku, ta bi utegnil jutri spet tako-le govoriti: „Preširen? Kaj pa je storil ta Preširen za naše slovstvo? Zložil je drobno knjigo lirskih pesnij. To je vse! Simon Jenko? Kaj in kdo pa je ta Simon Jenko? Dal je na svetlo mali zvežčič kratkih pesnic. To je vse!“ In tako dalje, sine gratia in infinitum.

Jaz nijsem pevec in čakal sem, da se bode zoper zgoraj navedeni napad na našega vrlega in prezasluznega Davorina Jenka kdo drugi oglasil, ki glasbeno slovstvo bolje pozna nego jaz. Toda ker vse molči, hočem vendar izpregovoriti dve, tri besede.

Davorin Jenko je prvi Slovenec, ki je malo znano ime našega malega in malo znanega naroda, da s Heinejem govorim, „auf den Fittigeln des Gesanges“ zanesel preko ozkih naših mej po vsem širnem slovanskem svetu. On je zložil slovanskemu svetu veličastno narodno himno in kar je zavednih in omikanih slovanskih mož od Triglava do Urala, od severnega ledenega do gorkega sred-nje zemskega morja, vsi v svojem srcu čutijo tisto, kar je Jenko izrazil v svojem divnem „Napreju“. Ta veličastna himna obseza in izraža program vsega slovenskega sveta! In da nam Jenko ni nobedne druge pesni zložil, vendar bi ga morali Slovenci s ponosom vse čase imenovati največjega svojega skladatelja, kajti z njegovim „Naprejem“ oslavlil je svoje in naše slovensko ime.

A Jenko nij zložil samo „Napreja“, zložil je tudi še dolgo vrsto prekrasnih slovenskih pesnij, izmed katerih navajam samo znani marš: „Hej rojaci, opasujmo uma svitlo meče“, Preširno „Strunam“, Jenkovo „Pobratimijo“ in „Molitev“ Vilharjevo „Lipa zelena je“ Cegnarjevo „Blagor mu, ki se spočije“ in še lepo število družih, sicer ne tako znanih kakor so te, a zategadelj nič manje krasnih.

Res je, da moram na našo sramoto povedati, da naše pevske družbe rajši pojó skladbe drugih naših skladateljev, katerih mnogi niti ne bi smeli drzniti se jermen na

Jenkovič črevljih odvezovati, in da se gela naših pevcev mučijo mnogokrat posebno s češkimi pesnimi, ki so morebiti v godbenem oziru res izvrstne, a našim jugoslovanskim ušesom se ne prilagajajo in srcu našemu nikoli ne ugajajo ter ga nikoli tako ne ginejo in ne zgrabijo, kakor katera si bodi Jenkovič iz naše krvi zloženih pesnij. Velikrat sem se uže čudil po naših čitalnicah in veselicah, da naši pevci tako malo vedó, kaj narod ljubi in čisla. Večkrat pevci samo sebi poió.

In če Davorin Jenko nij zložil več nego dva zvezka slovenskih pesnij, krivi smo sami mi mlačni Slovenci, a ne on! Leta 1870 nanašil je po slovenskih časopisih, da hoče snet na svetlo dati jeden zvezek slovenskih pesnij ter povabil nas je naročiti se nanje. In veste koliko naročnikov se je oglasilo iz vseh slovenskih dežel? Gotovo najmanj 500, 600, ali celo še 1000? Kaj pa še? Cela dva, dva naročnika iz vse Slovenije! To sem leta 1870. po zimi čul tukaj na Dunaji iz ust samega Davorina Jenka ki nam je z britko ironijo in perečim sarkazmom hvalil naše domoljubje.

Gospod dopisnik „Slovenec“ toži da srbski listi nič ne poročajo, da je Jenko kaj zložil ali izdal.

To je res! Zdaj nič ne poročajo; a poročali so uže pred petimi, desetimi leti, in ponosni bili nani in so še, da je srbsko muzikalno slovstvo tako obogatilo.

Nočem tukaj opozorjati na neumorno delavnost Jenkovo pri belgradskem gledališču, kateremu je uže dolgo dolgo let tako izvrstni pevski vodja, da je ves Beligrad ponosen nanj. Slovenci, ki so bili leta 1872., l. 1876. in pozneje v Belemgradu, pripovedovali so mi, da je Jenko ondi jako čislán mož, da ima lepo socialno stanje, da so mu prijatelji in čestitelji — ministri, učenjaki, bogataši in priprosti meščanje. In kaj bi ne bili! Saj je naš Jenko l. 1872. zložil srbsko narodno himno knjaz Milanu, katera se dan denes gode in poje v vsej narodnej vojski, in o vseh slavnostnih prilikah; zložil je dalje brezštevila daljših in krajših vlog raznim gledališkim igram; zložil je dolgo vrsto prekrasnih srbskih pesnij, izmed katerih vsaj nekatere tukaj navajam. Kdo ne pozna veličastnega marša: „Sabljó moja, dimiščijo!“ Komu sveto navdušenje ne vžge srca, ko v tej pesni čuje peti prekrasne besede: „Malo nas je, a smo ljudi!“ Kdo ne pozna pesnij in veličanskih korov: „Bogovi silni naših otaca“, ali „Plovi plovi, moja ladjo“, ali „Onamo onamo za brda ona“. Kdo ne pozna Jenkovič, poleg „Napreja“ morebiti najlepših skladb „Šta čutiš Srbine tužni“ in „Dunte vjetri“, katere smo pred nekaj leti baš tukaj na Dunaji tako navdušeno peli in navdušeni poslušali, s hvaležnim srcem spominjaje se Davorina Jenka in iz vse duše hvaleči Boga, da nam je dal tacega skladatelja! — In vendar so to samo nekatere srbskih pesnij Jenkovič, ki v Belem gradu živi in to je vse, kar vemo o njem“ (?) Spominjam se tudi, da sem čital pred par leti v nemcem srbskem listu, da je Davorin Jenko zložil tudi srbsko opero.

To se mi je potrebno zdelo izpregovoriti v zagovor krivično napadenega skladatelja, katerega nam Bog poživi in ohrani še mnogo let. Slovenske čitalnice in pevska društva bi pa prosil, da bi sestavljale programe svojim veselicam bolj ozirale se na skladbe Jenkove, da bi tega največjega skladatelja svojega po-

znali in čislali Slovenci tako, kakor po vsej resnici in pravici zasluži. —t—

Iz Materije v Istri 16. marca [Izv. dop.] Pretečeni četrtek 13. t. m. so se posvetovali pri našem nadžupanu g. Juriševiču zbrani občinski svetovalci in udje krajnega šolskega sveta o praznovanju srebrne poroke presvitlega cesarja in sklenili so, da tudi naša nadžupanija 24. aprila lepo in dostojno svečanost priredi. Da bi se pa ta slovesnost kolikor mogoče vsacega oficijalnega značaja iznebila, in bi v toliko lepšem svitu pokazala domoljubje našega ljudstva, določilo se je, stroške po prostovoljnih doneskkih pokriti. V ta namen je takoj zložila desetorica posvetovalcev blizu 100 gld. Konstituiral se je potem odbor, koji je prevzel skrb za pobiranje prostovoljnih doneskkih in prirejenje slavnosti. V ta odbor stopili so sledeči gg.: Kastelic, Zupančič, Kraljič, Mrcina in Ribarič. Imena teh gospodov navdajajo nas z neko sigurnostjo, da se smemo lepega praznika nadejati. Program objavil se bo kasneje. Za zdaj morem vam le sporočiti, da bo slovesnost v dva dela razpala; prvi del, namenjen za šolsko mladino, vršil se bo predpoludne, drugi del, določen za odraslo ljudstvo, pa popoldne in zvečer.

Na noge tedaj sodeželani, Hrvati in Slovenci, pokažimo svetu, da je v blažjem smislu resnična narodna pesen, ki peva: „Hej Slovani, čuvari vi carstva!“

Iz Sežane 17. marcija. [Izv. dop.] „Novo klije zopet življenje — vse na novo zopet oživi“, in zemlja se je zbudila iz dolzega spanja, poganja, in drevesni popki kažó, da mila pomlad nij več daleč. In ravno, ko bode narava v najlepši pomladanski obleki, bode se po celem našem cesarstvu slavila srebrna poroka našega presvitlega cesarja in naše cesarice.

Vsled tega je tudi naš občinski zastop sklenil v seji 10. t. m. slaviti sreberno poroko po sledečem programu: Na predvečer 23. aprila zvonjenje, pokanje topičev; kasneje umetni ognji in kresovi po hribih in okolici, bengalični ognji, razsvitljenje celega trga, na oknih transparenti, narodne zastave in tapeti; vrh cerkvenega stolpa vihra avstrijska zastava, mej tem ko godba svira pred glavarstvom avstrijsko himno; potem obhodi godba z baklado trg in obstane zopet pred glavarstvom ponavljajoč avstrijsko himno.

Dne 24. aprila obhodi na vse zgodaj — mej streljanjem in zvonjenjem — godba trg. Ob 10. uri velika peta maša; udeležó se vsi uradniki, učeča se mladina itd. Pred mašo se šolske deci razloži visoki pomen slovesnosti in v rahla srca vcepi nežni čut udanosti in lojalnosti do prevzvišenega prestola. Po maši se poje himno in godba svira zopet po trgu. Gospod župan, spremljan od šestih podžupanov izroči c. kr. okrajnemu glavarstvu addresso do cesarja. Ob enej uri popoldne velik banket v „Hotel Skaramanga“. Vabljeni so vsi uradniki, občinski svetovalci, duhovenstvo, učiteljstvo, deželna poslanca, žandarmerijske postaje poveljniki. Ob istem času se pogosti 24 starih ubozih. Ob treh popoldne občni ples na trgu, kjer bode vse dekorirano z vencí, zastavami itd. Ples bode pod milim nebom na šestih „brejarjih“; na večer umetni in bengalični ognji.

Koncem imam še veselo vest zabilježiti, da dobimo zdaj v Sežani „ljudski vrt“ in kmalu tudi novo šolsko poslopje za čvetero-razrednico. Za vse to gre v prvi vrsti hvala

novemu županu g. Rajmundu Mohorčiču, občinskemu odboru in krepko podpirajočemu c. kr. okrajnemu glavarju g. vit. pl. Bosiziju.

Domače stvari.

— (Zopet študentovsk hrup.) Prav z neveseljem in obžalovanjem moramo poročati, da se je v soboto večer več najbrž opitih študentov tukajšnje gorenje gimnazije na javnem trgu s policisti tako sprlo, da sta bila dva dijaka v zapor odvedena, in se je začelo strogo preiskavanje. Zdaj, ko se vendar povsod vidi, kakó strogo in prestrogo se postopa z mladino, naj bi vendar tudi ta bila užé iz patriotizma, iz ljubezni do svoje bodočnosti in iz obzirnosti do svojih staršev ali vzgojiteljev bolj resna in previdna!

— (Močvirski odbor) vabi gospode odbornike k seji, katera bo v soboto dné 22. marca 1879 dopoldne ob 9. uri v lastnih prostorih v Salendrovih ulicah št. 3 v II. nadstropji. Dnevni red: 1. Ponudba gospodov bratov Klein in dr. za izdelovanje stavbenega načrta in prevzeta del za osušenje in zboljšanje močvirja. 2. Nasvêt za poziv izvedencev v predpovedovanje o delih za osušenje in zboljšanje močvirja. 3. Prošnja c. k. vlade za privoljenje predplače za izsvitev tehničnih pripravnih del. 4. O osnovi podružnice borovniške. 5. Nasveti posameznih odbornikov. V Ljubljani 1. marcija 1879. Dr. J. Kosler, načelnik.

— (Tiskovna pravda.) Kakor „Slov.“ poroča, bil je k deželnej sodnji na novo pozvan urednik njegov v ponedeljek, da ga zaslišijo o zatožbi državnega pravdnistva, ki dolži óni list hudodelstva ščuvanja.

— (Luteranska občina v Ljubljani) je izdala svoje letno poročilo, katero kaže, da ima ona 368 duš, in sicer v Ljubljani 296, a drugod po deželi 72 duš. Njeno strogo nemško šolo obiskuje 97 otrok in sicer 87 protestantovskih in 60 katoliških. Katoliški pošiljajo otroke tja pač le zaradi same nemščine. Pa bodo vendar potlej enkrat hoteli, da njih otroci mej nami Slovenci službe dobodo!

— (Imenovanje.) Mesto deželnemu inženirju asistenta je dobil gosp. Vilhelm Schramek.

— (Loterija za ljubljansko hiralnico) se bode baje dobro obnesla. Od 100.000 sreček je — kakor beremo v tukajšnjih listih — prodanih užé 80.000, in je upati, da se bodo ostale še lahko prodale do velike noči. Srečkanje bode na velikonočni vtorek. Najprej se bo potegnila številka serije in k vsakej seriji potem štiri številke srečk, katerih prve bode vselej večji dobitek. Čisti dohodek hiralnice se računa na 20.000 gl., kar bode ravno zadostovalo, da hiralnica svoj dolg poplača in da more potem toliko uspešneje delovati na korist deželnih ubožnih.

— (Ljutomerska občina) bode cesarjev srebrni pir praznovala z ustanovo hiše za ubožne Ljutomerce, razsvitljavo, godbo, streljanjem in obdarovanjem ubožnih.

— (Ptujška čitalnica) napravi 19. in 30. marca t. l. v svojih prostorih „pri dunajskem mestu“ („zur Stadt Wien“) sledeči veselici. Program veselice 19. marca t. l. je: 1. Predavanje gosp. drd. J. Šegula. 2. „Moje sanje“, romanca za gosli s spremljevanjem na glasoviru. 3. Tombola. 4. Društvena zabava. — Program veselice 30. marca pak je:

Izdatelj in urednik Josip Jurčič.

1. „Lehko noč“, osmospev od J. Fleišmana. 2. Koncertna ilustracija „Po jezeru bliz Triglav“ za glasovir zložil A. Förster. 3. „Triglav“, osmospev od J. Fleišmana. 4. „Pes in mačka“ veseloigra v 1 dejanji. Prosto po francoskem poslovenil Zmag. Eržen. 5. Tombola. 6. Društvena zabava. Začetek vselej točno ob 8. uri zvečer.

— (Iz Dalmacije) poroča tamošnji „Nar. list“: „Nadzornik srednjih učiona, veleučeni Ivan pop Šolar, posao je jučer iz Zadra za Dubrovnik, da prisustvuje ondje izpitom zrelosti, a za tim da stane pregledati srednje učione po Dalmaciji.“

— (Nova slovenska knjiga) je: „Zemljepisna začetnica“. V Ljubljani 1879. Založil in natisnil J. R. Milic. To knjižico izdaje „slovensko učiteljsko društvo“. — Leta 1868. in 1869. namreč je prinašal „Učiteljski Tovariš“ uvod v zemljepisje — popularno v dvogovoru — spisan; govorjenje je bilo tudi o Koroškem in Kranjskem, njiju gorâ in vodâ, obrtnosti in trgovstvu. Oče in Janezek sta prišla leta 1870. tudi na Štajersko, a tam sta se ustavila, t. j. pričeto delo se nij nadaljevalo. — Založništvo ima na razpolaganje še nekaj ponatisov teh razprav, ki bi morda učiteljem pri razlaganju zemljepisja koristile ali sploh v zabavo služile. Šolska knjiga ti pogovori nijso, — pravi „Tov.“ — naj služijo le toliko časa, dokler kdo kaj boljšega ne sestavi; tudi statistične date so zastarele, a kdor išče poduka v tej knjižici, ga bode našel toliko, kakor da bi prebral debele knjige. „Začetnica“ obsega 13 pol v 8° na 194 straneh. Udje slov. učit. društva dobivajo knjigo zastonj, ako se oglasijo zanjo; dobivala se pa tudi bode pri uredništvu „Učit. Tov.“ za 20 soldov.

— („Slovanska Beseda“) na Dunaji je vabila 16 slovanskih društev dunajskih v pogovor, kako bi se najbolje praznovala srebrna poroka cesarjeva. Za predsednika je bil izvoljen dr. Petruška. Sklenilo se je sestaviti adresno v vseh slovanskih jezikih in jo izročiti cesarju. Ob enem se bo brala slovesna maša na dan svečanosti, pri kateri bode peli slovanski pevci.

Preplavljenje mesta Szegedina.

Vladni komisar Lukacs, katerega je ogerška vlada poslala v Szegedin pomagat, pospešil je še s svojo neizvedenostjo hitrejši nastop katastrofe. Ako bi se ne dala povodenj od mesta odvrti, pripraviti bi se morale vsaj stvari tako, da bi povodnji ne palo toliko človeških življenj v žrtvo.

Kakor magjarski časopisi poročajo, je v vodi v Szegedinu poginilo nad 2000 ljudi; natanko se ve, da se ne more vedeti preje, nego, da se bode voda odtekla.

Telegram od 15. t. m. poroča sicer, da je voda v mestu za dva palca upala, ali da se hiše še nadalje podirajo. Mnogo ljudi je bilo še zmirom v takozvanem hrastovem gozdu, katere so na pol zmrznene rešili. Povodenj obsega na široko štiri milje zemlje. Voda preti tudi mestom Czongrad, Szentes in drugim v okolici.

Naš cesar se je 15. t. m. odpeljal v Szegedin povodenj in po njej prouzročeno škodo si ogledat.

Darovi za unesrečene v Szegedinu dohajajo iz vseh krajev monarhije. Cesarica, ki biva zdaj na Irskem, je iz nova darovala 5000 gld. Redakcija „Pester Lloyd“ je dozdaj užé nabrala 70.000 gld., 10.000 gld. je oddala pomočnemu komiteju v Pešti za nakup obleke unesrečenim.

Razne vesti.

* (Povodenj.) Tudi Sava je pri Brodu in drugod na bosenskej in slavonskej meji te dni tako narasla, da so cele vasi spet pod vodo, ljudje beže.

* (Kuga.) Iz Peterburga se javlja, da je zapretje vasi Vetljanke nehalo, ker so zdravniki po preiskanju izrekli, da nij več kuge.

* (Goveja kuga) se je — kakor smo užé poročali — pokazala se v Herneticu na Hrvatskem blizu Karlovca. Hrvatska vlada je dala tam ubiti 8 bolnih govejih glav in 3 sumnjive. Sicer je ves kraj zaprt in obkrojen.

Tuji.

16. marca:

Pri Stonu: Goldstein iz Dunaja. — Praxmayer iz Graca. — Malli iz Tržiča. — Macht iz Dunaja. — Stupan iz Reke.

Dunajska borza 17. marca.

(izvirno telegrafsko poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovih . . .	64 gld. 40	kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	64	80
Žlata renta . . .	76	80
1860 drž. posojilo . . .	117	60
Akcije narodne banke . . .	792	—
Kreditne akcije . . .	244	—
London . . .	116	95
Srebro . . .	—	—
Napol. . .	9	31
C. kr. cekini . . .	5	54
Državne marko . . .	57	4

Tržne cene

v Ljubljani 15. marca t. l.

Pšenica hektoliter 6 gld 66 kr.; — rož 4 gld. 23 kr.; — ječmen 4 gld. 23 kr.; — oves 2 gld 92 kr.; — ajda 4 gld. 23 kr.; — prosô 4 gld. 39 kr.; — koruza 4 gld. 40 kr.; krompir 100 kilogramov 2 gld 85 kr.; — fiol hektoliter 7 gl. — kr.; masla kilogram — gl. 92 kr.; — mast — gld. 74 kr.; — špeh trišen — gl. 50 kr.; — špeh povojen — gl. 70 kr.; — jajce po 1¹/₂ kr.; — mleka liter 7 kr.; — gov. duine kilogram 54 kr.; — toletnine 52 kr.; — svinjsko meso 48 kr.; — sosa 100 kilogramov 1 gld. 87 kr.; — slame 1 gold. 51 kr.; — drva trda 4 k. metrov 7 gold 50 kr.; — mehka 5 gld. — kr.

Zahvala.

Za tolikanj izkazano sočutje mej boleznijo in ob smrti mojega nepozabljenega so-proga, gospoda

Rajmunda Reichmanna,

za mnogobrojno častno spremstvo do njega zadnjega počivališča in za mnoge prekrasne vence izreka vsem udeležencem, osobito pa sl. čitalnišnemu pevskemu zboru svojo naj-srenejšo zahvalo

(85)

žalujoča vdova.

V Ljubljani, dné 16. marca 1879.

Naznanilo.

V rudokopu za rujavu premog „Jadranskega društva za kopanje premoga“ v Carpano v Istri se sprejme trajno in z dobro plačo 100 krepkih, ne nad 40 let starih

rudarskih delavcev,

posebno kopačev za premog in kamenje, ki hočejo delo s pogodbo nastopiti.

(86—1)

Rudarsko oskrbnistvo.

Za prodajalnico z različnim blagom išče

učenca,

ki je vsaj četrti razred dobro dovršil, in 14 let dopolnil,

(80—3)

Valentin Treven,

trgovec v Idriji.

WASSERDICHTER
ZELSTOPFER
REGENMÄNTEL
DECKTÜCHER
empfehl
die
Wienerberg-Landgut-Fabrikniederlage
MUELSINGER & SÖHNE WIEN.

Solide Firmen als Vertreter erwünscht.

Lastnina in tisk „Narodne uskarne“.